

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ներկայ 1898 թվականի
Պոլիարիոյ համար տարեկան 12 ֆրանկ
» » վեցամսեայ 6 »
Արտատպանի » տարեկան 14 »
» » վեցամսեայ 7 »
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼԻ

Համակ դրամ եռայն դրկէր հետեւեալ հասցեով
ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՐԱՌՈՒՆԵՅ ԼՐԱԳՐՈՅ ՎԱՌԵԱ (ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ)
Редакция на вѣстникъ
„Иравункъ“
ВАРНА (България).

Rédaction du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
եւ չեն ընդունուիր եւ յարմար դատարան
ներք յիշան իր հրատարակութեան անբողոք
ընդհանր կամ մասնաւոր
Դատարանի տղը 20 սանթիմ. երեւ
ֆեն անկի անգամներու համար 20 0/0
գեղջ կը լինի:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

Իրաւունքի պատուարժան պար
ծակատարներէն և բաժանորդներէն
կը խնդրուի առ այժմ դրամ
և ապահովագրեալ նամակները
զրկել թերթի պատասխանատուին
սա հասցեով

Г. М. СКОПОВЪ за в. „Иравункъ“
Варна.
Կամ
M. Mihran Sconian
pour la Rédaction du journal
„Iravounk“. — Varna.

ԿԻՐՈՒ ԵՒ ԱԶԳՈՒԹԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱՐԻ
ՄԵՐ ՄԵՋ

Ուսման հոգեւոր հովիւ Տ.
Մաշթոց վարդապետի ուղղեալ
կաթողիկոսական կոնդակին մէջ,
որուն գլխաւոր կէտերը ծանօթա
ցուցինք մեր ընթերցողներուն,
վեհ. Հայրիկը կը պատուիրէր ի
հարկին լուսաւորչական և բողո
քական ազգայիններէ համաժողով
մը կազմել՝ խորհելու համար այն
պիսի խնդիրներու վրայ, որոնք
կրօնական-ազգային նեղ շրջանա
կէն դուրս՝ համազգային բնու
թիւն մը ունին և ունեն հայ իւր
ազգութեան անդամ կը շահագր
գուեն անխտիր, կրօնական ո՛ր դա
ւանանքի ալ պատկանի:

Գաղափարը ինքնին այնքան գե
ղեցիկ, մեծագոյն կշիռ և կարե
ւորութիւն կը ստանայ, երբ կու
գայ ազգային անկախ եկեղեցիի
մը բարձրագոյն իշխանութենէն
բխած պատուէրի մը ձեւով վեր
ջին պարագան կապացուցանէ մեր
եկեղեցիին ներողամիտ ոգին և
միանգամայն իր արդի պետին ա.
զատամիտ ըմբռնումները հայ կրօնի
և ազգութեան նկատմամբ: Երկու
պայմաններն ալ անհրաժեշտ էին
որպէս զի պատուէրը կարենար
տրուել: Մենք որչա՞նչ եկեղեցիի մը
որոշ ուղղութիւնը և հնաւանդ
կանոնները իր բարձրագոյն իշխա
նութեան և ոչ մէկ ներկայացու
ցիչը, որչափ ալ ինք պատահա

լար ազատամիտ անձ մը ըլլար,
չպիտի կրնար բոլորովին անտես
ընելով՝ անոնց տրամադժապէս հա
կառակ ուղղութիւն մը ցոյց տալ
իր հօտին: Նոյնպէս մեր եկեղե
ցիին ազատ ու ներողամիտ ազ
գութիւնը բաւական չէր Հայոց
կաթողիկոսը ստիպելու որ կրօնա
կան ազատախօսութեան բարձրա
գոյն օրինակը տայ, եթէ ինք
սեղմ, նեղ հայեացքներով նախա
պաշարուած, և ինքնուրոյն դատ
ողութեան անընդունակ մէկն ըլ
լար:

Մինչև վերջին ժամանակներ
չունեցա՞նք կրօնի մասին խտրա
կան գաղափարներով տոգորուած,
կրօնական նախապաշարունակներով
կաշկանդուած կաթողիկոսներ և
պատրիարքներ որոնց համար լու
սաւորչական եկեղեցիէն դուրս հայ
չիկայ:

Բարեբախտութիւն մը կարելի է
նկատել որ այդ տեսակ եկեղեցա
կաններու դպրոցին չպատկանիր
մեր արդի Հայրապետը, որովհե
տեւ այժմ կապրինք այնպիսի ժա
մանակի և հանգամանքներու մէջ,
ուր աւելի քան երբէք հայ ժող
վուրդը պէտք ունի զանազանիւ
ազգութեան և կրօնի գաղա
փարները և ճշգիւ ըմբռնելու եր
կուքին միջև կեցած տարբերու
թիւնը:

Գաղափարներ կան որոնք յեղ
յեղուելով այնքան ընդհանրացած
են ժողովրդի խելահաս մասին մէջ,
որ զանա՞նք կրկնել աննպատակ
աւելորդաբանութիւն կարելի է
համարել: և սակայն կրկնութիւնը
հարկաւոր է այն դատարարին
համար որուն մտային հորիզոնը
տակաւին շատ սահմանափակ է:

Ո՞ր քիչ շատ գիրք թղթատած
և լրագիր ընթերցող մարդ չգի
տեր թէ կրօնը երբեք անհատա
կան ներքին համոզումներու գործ
է, մինչդեռ ազգութիւնը հիմ
նուած է համացեղութեան վրայ որ
արեւակցութեան զօրաւոր կապովը
իրարու հետ կը միացնէ միեւնոյն
նախնիքներէ սերած անհատներ:
Սակայն մոռնա՞նք ժողովրդին այն
խաւերուն մէջ, որոնց զարգացման
մակարդակը ոչքալի ցածութեան

մէջ է տակաւին, և պիտի տեսնենք
թէ տակաւին շատեր կրօն ու
ազգութիւնը կատարելապէս իրա
րու հետ կը շփոթեն: Այս դա
տակարգը լուսաւորելու համար է որ
հանրային թերթ մը պարտի յա
ճախ կրկնել, ինչ որ արդէն հա
լար անգամ յեղեղուած է:

Պէտք է ամենուն հասկցնել
թէ լուսաւորչական մը բողոքակա
նութիւն կամ կաթողիկոսութիւն ըն
դունելով չգաղտնի հայ ըլլալէ, սա
պարզ պատճառով որ մարդ կրնայ
իր կրօնը փոխել, բայց չի կրնար
իր ցեղը, իր սերունդը, իր հայրն
ու մայրը փոխել և թէ հայ ազ
գութիւնը սկիզբէն հիմնուած չէ
Քրիստոսական հաւատքի վրայ,
այլ Հայը հայ էր նաեւ այն ժա
մանակ ուր Մանհիտի ոսկեծողար
ձանին առջև կերկրապէս և թէ
հետեւապէս ալլադաւան Հայ մը
կրնայ նոյնքան ազգասէր, նոյնքան
օգտակար ըլլալ իր ազգին որքան
լուսաւորչական մը:

(Շարունակելի)

ՀԱՅՐ ԺԱՐՄԹԱՆ

ԵՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՐՏԵԱՆԵՐԸ

Էօլր տէ գ'էքոյ տ'Օրիանի յուն
ուար փետրուար համարին մէջ
«Հայաստանի կացութիւնը» խո
րագրին ներքեւ գրուած են վանէն
նոյմ: 13ին և 27ին գրուած երկու
թղթակցութիւններ, նոյնպէս թըղ
թակցութիւն մը Կ. Պօլսէն նոյմ.
6ին գրուած: Առնցմէ առաջինը
վանի և շրջակայ տեղերու հայ
ազգայններուն վիճակը կը նկա
րագրէ, որուն պատճառ կը ցու
ցնէ հայ գիւղացիներու անասուն
ներուն լափչտակալի քիւրտներէն
այս անասունները իրենց օրինաւոր
տէրերուն դարձնելու համար կաղ
մուած յանձնաժողովը «գէշ կատակ
մըն էր, զոր միայն եւրոպական
մամուլը իբր լուրջ բան մը նկա
տեց»: Հետեւանք այն եղաւ որ հո
ղերուն մէկ շատ աննշան մասը
ցանուցաւ, որովհետեւ այնտեղ

միայն հայ գիւղացին է արտագրող
տարրը: Ստացուած հունձքին մեծ
մասը քիւրտները առին, որոնք
Հայերու սերմցու ինչպէս և անասուն
ները փոխ տուել էին զորս ա.
նոնցմէ յափշտակած էին: Քիւր
տները տասանորդը առին սերմցուին
հետ և մնացած հունձքին ալ կէսը:

Ասկի վառ հարկահաւաքները
տուրքերը ժողովցին ծայրայեղ
խստութեամբ: Չինուորական տուր
քը, զոր Սուլթանը իբր շնորհ
թողած էր բոլոր նահանգին, ա
մէն մարդէ բռնի առնուցաւ: Հա
լարի չափ ջարդուած մարդոց
տուրքն իսկ պահանջուցաւ անոնց
ընտանիքներէն՝ մինչև որ Կ. Պօլ
սէն հրաման եկաւ միայն այնպի
սիներէ առնելու որոնք ոչ կողոպ
տուած էին և ոչ հրդեհի ենթար
կուած:

Եթէ քիւրտները նախորդ տար
ուան պէս ընդհանուր ջարդ ու կո
ղոպուտ չեն ընել, մասնակի զըր
կանք ու չարագործութիւններ ալ
պակաս չեն, որովհետեւ քիւրտը,
«այս ցած չարագործը, դեռ
նուիրական արարած մըն է Ն.
վեհափառութեան գործակատար
ներուն համար»:

Թղթակիցը կը վերջացնէ կո
չում ընելով իր ֆրանսացի հայրե
նակիցներուն օգնութեան ձեռք
կարկառելու վան նահանգին քրիս
տոնեաներուն, որոց կը պառնայ
անօթութիւնը ձմրան մէջ:

Վանի երկրորդ թղթակցութիւնը
ղրկած է Հայր Տըֆրանս, պետ
Տոմինիկեան միսիոնարութեան և
վարիչ ֆրանսական հիւպատոսա
րանին: Հայր Տըֆրանս կիմացնէ թէ
վանի վանական գաւառակներէն և
գիւղերէն հազարաւոր անօթի ըն
տանիքներու օգնութիւն հայցող
ազգայնները սկսած են վան հաս
նիլ որոյ աղքատները արդէն խուճ
խումբ դռները կը զարնեն ողոր
մութիւն խնդրելու համար: Տեղա
կան իշխանութիւնը ոչ միայն աղ
քատներուն օգնելու միջոց մը ձեռք
չառնել, այլ և իր ոստիկանները
ամէն կողմ կը զրկէ տուրքերը
խստութեամբ հաւաքելու համար:
Կառավարութիւնը որոյ անտուկ
ները պարագ և պաշտօնեաները

անվճար մնացած են, ինք ալ զոհ մըն է այս տնտեսական տագնապին, զոր Պուլսը և եղբայրն Միլի շիրը յօրինեցին։ Վերջինը, որ հայկական ջարդերուն գլխաւոր հեղինակն է, մինչեւ այսօր հայերը կողոպտելու և ճնշելու համար Գիւրտերը բողոքովին ազատ ձգել բաւական չի սեպելով, իր ձեռքին մէջ կը պահէ պաշտօնական վճարելու համար Կ. Պուլսէն զբոկուած ստակը։ Նամակը իբրեւ եղբակցութիւն կը խնդրէ հայր Շարմիւսէն անկարեւոր չզանուիլ այս թշուառութեան հանդէպ։

Կ. Պուլսի թղթակցութիւնն ալ նոյն նիւթին վրայ կը դառնայ և վաճառական կարօտեալներուն սոսկալի վիճակին վրայ կը հրաւիրէ մարդասէրներու գթասրտութիւնը։

«Իրապէս օսմ. կառավարութիւնը հնարամուտ է վաճառականութիւն հայ ժողովուրդը ոչնչացնելու անօթութեամբ։

«Ժողովուրդի պէտքերը քննելու և անոնց դարման տանելու պաշտօնով կազմուած յանձնաժողովը միայն հանրային կարծիքը խաբարու համար եղած ձեռնարկ մըն է։ մի՛ հաւատաք, բացէ բաց և բարձրաձայն աղաղակեցէք թէ մամուլին հաղորդուած այս տեսակ տեղեկութիւններ նպատակ մը միայն ունին, այն է քոյ մը նետել բարբարոսութեանց և այն անհոգութեան վրայ զոր օսմ. կառավարութիւնը ցոյց կուտայ սովեակներու հանդէպ։

«Քննիչ և նպաստամատոյց յանձնաժողովներ, օսմանան և հոգաբարձական պանքաներէն փոխառութիւն, հանգանակութիւն եւն. լոկ բառեր են, զոր հովը կառնէ կը տանի, և որոնցմով ոչ ոք կը զբաղի, երբ մի անգամ լրագիրները այդ բաները հաղորդեն իրենց ընկերացիներուն։»

Յայտնարման այս նամակները իր ընթերցողներուն աչքին առջեւ դնելիք տեղը, քննելու և քննադատելու արժանի են։ Այս անգամ կոչ մը կուզէ մարդասէր և քրիստոնեայ սրտերու ի նպաստ վաճառի Մուշի և Բաղէշի հայ կաթողիկոսները։ Պանկոյնի կաթողիկոսը գրէ. «Հայաստանը կը հոսի աշխարհի առջեւ, կը ժայթքէ մարգարիտներու լուսնի»։ Գաղափարներու այնքան կայուն, Եւրոպայի գործած անհրաժեշտութեան դէմ այնքան զայրոյթի բոցեր, որ իբր նմոյշ հաճոյք մըն է միւլ մեր ընթերցողներուն հաղորդել իր կոչին քանի մը տողերը։

«Պէտք է յանցապարտ անտարբերութեամբ և եղբայրական ետութեամբ թողուլ որ այս հաղարաւոր քրիստոնեաներ մեռնին անօթութենէ և ծիրութենէ։ չէ՞ք լսեր այս նահատակ ժողովուրդին անհուն աղաղակը, աղբիարչ կոչերն այս սովալուկ և վշտաբեկ

ալրիներուն և որբերուն որոնք քիչ մը հաց կը խնդրեն անօթութենէ չի մեռնելու համար։ Ի՞նչ մեծ ու վսեմ օրինակ տուաւ մեզ — Աստուծոյ և եկեղեցւոյ տուած նաշնորհաւոր և յաճախ այնքան քիչ վեհաձեռն որդիներուս — այս ամբողջ ցեղը որ նախընտրեց կըրել հալածանքներու ամէնէն սոսկալին բան ուրանալ Գրիստոսի հաւատքը։ Այս ի՞նչ զօրութիւն ու հաւատք ներշնչող տեսարան է զոր կընծայէ մեզ այս ժողովուրդը որ իր նախնիքներուն կրօնքին հաւատարիմ մնալու համար յանձն առաւ իր ստոյգութեամբ կողոպտուած, իր տունները բոցերու ճարակ եղած, իր ուտեստը փճացած, իր կիները անպատուուած, իր կոյտերը յափշտակուած և իր արական սեռին՝ եսթաղանիի հարուածներուն տակ թաւալիլ տեսնել։» «Քրիստոնեաներ, գլխութիւն ձեր եղբայրներուն ուրոնք անօթի կը մեռնին. ֆրանսացիք, գլխութիւն այս ժողովուրդին համար որ կոչնչանայ մեր յանցանքին պատճառով։ Քանի որ տեւէ այս վիճակը, ցոյց պիտի տանք զայն Եւրոպայի և մեր բոլոր ուժով պիտի ցնցենք մեր եղբայրներուն անփութութիւնը։ Եթէ հարկ է, պիտի ձանձրացնենք զանոնք մեր անընդհատ կոչերով, մեր գլխութեան և անձկութեան աղաղակներով, զի քաղաքակիրթ ժողովուրդներ թոյլ չաւորեցին որ այս ամենամեծ անարդարութիւնը գործուի։»

«Երկու տարիէն աւելի է որ չենք գաղթած բողոքելէ այս հակամարդկային սփռնեւուն դէմ՝ քրիստոնեայ տէրութեանց անհոգութեան և վատութեան դէմ, մասնաւորապէս Ֆրանսայի՝ որ կը դրժէ իր պատմական դարաւոր պաշտօնին և վերջապէս «Եւրոպական համաձայնութեան» յանցապարտ անկարողութեան դէմ։ Պիտի բողոքենք միշտ և անընդհատ՝ մինչև որ արդարութիւնը յաղթանակէ բիրտ ուժին և քաղաքակրթութիւնը բարբարոսութեան դէմ։ Կարելի չէ որ չգտնուի կառավարութեան պետ մը, ազգ մը, կամ գոնէ հանրային կարծիք մը որ օր մը ոտք ելնէ և յարգել տայ մարդկային խղճի անկապտելի իրաւունքները։»

Ահա այժմ մեր յառաջապահ տեղը կեցած՝ անգուլ անգաղար հաց պիտի խնդրենք սովեակներուն համար ու անգաղար պիտի գոչենք. Գլխութիւն սովեակներուն, պատիժ դահիճներուն։»

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆԻ ԹԻՖԼԻՍ

Վեհ. կաթողիկոսի անուանակոչութեան տօնը մեծ չքով կատարուել է Թիֆլիսի մէջ։ Հանդի-

սաւոր պատարագ մատուցած է Տ. Գեորգ վարդապետ Երեցեան։ Բոցի հայ հոգեւորական և աշխարհական դասին վերաբերող անձնատարութիւններէ՝ Հայրապետին շնորհաւորական այցելութիւն տուին կովկասի իշխան կառավարչապետը, Թիֆլիսի նահանգապետը, բաղաբապետը, ոստիկանապետը, էջմիածնի բրոքբուրը և սուրի պաշտօնական անձինք։ Նոյն գիշերը եկեղեցիին բակին մէջ լուսավառութիւն կատարուել է։

Բազում պատգամաւորութիւն մը եկած է Ն. Օծուլենէն խնդրելու որ հաճի այցելել յիշխալ բաղաբն։

Հայրապետը յունուար 18 ինձա՛ մը տուաւ ի պատիւ կովկասի կառավարչապետին և իր ամուսինին։ Հրաւիրուած էին նաեւ մօտ 25 ռուս և հայ պաշտօնական և բարձր դասակարգի վերաբերող անձեր։ Կաթողիկոսը բաժակ առաջարկած է Չարին՝ իսկ կառավարչապետ իշխանը հիւրընկալ Հայրապետին կենաց որ ապա խըմեց կառավարչապետին և իր ամուսինին կենաց։

Ն. վեհափառութիւնը այցելել է Չիթախանի կտաւի և Ատէլ-խանեանի կտաւի գործարանները։ Առաջին գործարանը՝ իշխատակայս այցելութեան, իր այդ օրուան եկամուտը, մօտ 1200 ռուպլի, յատկացուցել է բարեգործական նպատակներու։

ՀԱՅ ՈՐԲԵՐԸ

ԵՒ

ԱՄԵՐԻԿԱՆԱԿ ՀԱՅԵՐԸ

Տիգրիս շարաթաթերթի մէջ կը կարդանք թէ Ամերիկաբնակ Հայեր նոր եղանակ մը խորհրդեն թուրքիոյ հայ որբերուն պատարման և կրթութեան նպաստելու։ Այս եղանակը, որ միայն եթէ հոգիի գործակցութեան կը կարօտի, այնքան բանաւոր կը լիւայ որքան, ինչպէս յայտնի է, Հայերս անընդունակ ենք հաւաքական մեծ ուժերով նշանաւոր գործեր կատարելու։

Մեր ամերիկաբնակ ազգակիցներ կը մտածեն թէ բանի որ 25 տուարով (125 ֆռ.) կարելի է թուրքիոյ մէջ որբ մը տարի մը պահել, պէտք է ամէն տեղ զատ զատ իմրակներ կադմիլ եթէ անգամ ներքէ բաղաբնալ, որոնց իւրաքանչիւրը օրական 1 սէնթ (5 սանթ.) վճարէ որբի մը համար։

Արդէն սկսած են առաջին «Եթէ» կադմիլ, որոնց գանձապետը հաւաքուած դրամը պիտի ղրկէ Կ. Պոլսոյ Ս. Պատրիարքին։

Այս առիթով կը փութամք գոհութեամբ ծանուցանել որ Ամե-

րիկայի հայերուն մէջ անսովոր եռանդ մը կը տեսնուի այժմ ընթերցարաններ և լսարաններ հիմնելու և ուրիշ հանրօգուտ ձեռնարկներու մասին։ Ուր որ հայ կայ՝ հոն շարժում մը կը տեսնուի։ Ժողովներ, միթիկներ, հանգանակութիւններ, կանոնադրներու պատրաստութիւններ, հոգաբարձական ընտրութիւններ կը կատարուին ամէնուրեք և այդ ամէնուն տեղեկատուութեամբ և նկարագրութեամբ լեցուն են Ամերիկայի հայ թերթերը, Եւրոպայի անհամաձայնութիւններ և կռիւներն, թէեւ այսօր ալ բնականաբար անպակաս, կորսնցուցած կերեւել իրենց նախկին ուժեղութիւնը և տեղի տուած՝ աւելի լուրջ գործունէութեան մը։ Յաջողութիւն մեր սիրելի հայրենակիցներուն։

ԼՐԱՔԱՂ

— — —

Պոլսի մէջ կը գրեն մեզ թէ տեղւոյն եկեղեցիին մէջ կուր մը տեղի ունեցել է մէկ երկու ազգայիններու միջեւ սրոց իւրաքանչիւրը կը պնդէր որ այդ օրուան բանկալի հասոյթը, 60 ֆր. իր քով մնալու է։ Հայր Արսէն վ. վեհափառը կըստպարտի միջամտել և այդ գումարը յանձնել չեղող, վստահելի անձի մը։ Կը յուսացուի որ Պոլսի ազգային իրաւական վիճակին ընդհուպ վերջ տրուի թաղ. խորհուրդի մը մօտակոյ ընտրութեամբ։

— Լոնտայէն հրատարակութեան համար նամակ մը ստացանք Տիգրիս Ս. Նալպատիան ստորագրութեամբ։ Նամակագիրը կը պատմէ որ ինք 21 ամիս Տ. Նալպարեգեանի քով իբր դրաշար աշխատելէ ետքը՝ վոնտուեր է առանց իր ամսականները ստանալու։ Այս այն գրաշարն է որ Անգլիոյ Թագուհիին աղերսագրով մը դիմած էր իր թշուառ վիճակին վրայ Ն. վեհափառութեան գլխութիւնը հայցելու համար։

— Կ. Պոլսէն Արմէնիի կը գրեն թէ թուրք նախարարական խորհուրդին մէկ մասը կը ջանայ իլիսա էֆէնտի Չայեանը Եւրոպա ղրկել հայ յեղափոխականներու հետ բանակցելու և զիրենք համոզելու համար որ դադարեցնեն իրենց գործունէութիւնը։

— Եփրատի մէջ կը կարդանք. «Ամերիկա գտնուող հայ եկեղեցականաց ամէնէն փորձառու և կարող անձն կը նկատուի Հայր վ. Սիսակեան որ առանց աղմուկի և կարճ ժամանակի մէջ բազում արգասաւոր գործեր կատարած է։ Իր վիճակին ու քաղաքն ու գիւղեր թաւս, պիտի գտնես հայկական գրադարան և լսարան. նաեւ խընամքով պատրաստած է այդ քա-

դաքնեցու մէջ գտնուած ազգային ներու մարդաստանը որուն գումարը կը հասնի 800 անձի : »

— Ռուս կառավարութեան կարգադրութեամբ ուստահայ ծխական գարոցներու փակումէն ետքը՝ 28 դպրոց միայն աշտ՝ լայ կը մնան, որոնց գոյութիւնը գարոցական օրէնքներու պահանջով ներու համապատասխան դատուած ձեռնհաս իշխանութեան : Ծխական գարոցներու թիւը առաջ 240 էր :

— Վերջերս Շուշիի մէջ վախճանած բարիխառակ ժամհարեան իր կտակով տրամադրած է որ իր ժառանգորդները 3 տարի 360 ոսկի Մարտի որսանցին և 240 ոսկի Թուրքիոյ ուրիշ որսանցներուն տարեկան նուէր տան :

— Կովկասի կառավարչապետը գրաքննական օրէնքին հիման վերայ՝ ուղեւորներու գործարման դատարարած է Արմազուր ուստահայ թերթը : Մեր անկեղծ ցաւակցութիւնը թերթին խմբագրութեան :

«ԻՐԱՅԻՆՔ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Հետադրդիր. — Ճիշդ է, Տ. Յակոբ Գուրաթեան և Տ. Օրնիկ Բարսեղեան յունուար 21ին վառնայի ոստիկանութեան ձեռքով Պուլկարիայէն արտաքսուեցան և վերկուեցան Օտէսա : Անշուշտ տրտաքին քաղաքականութեան մէկ պահանջն էր որ ստիպեց նախաբարութիւնը այսպիսի որոշում մը տալու : Եթէ Պուլկարիա նոյն իսկ ամենադուրեւ չա՛ մը ունեցաւ այս արտաքսումէն, մենք անկեղծ ուրախութիւն մը կը զգանք որ իրաւունքի վիճակուեցաւ երկրին շահերուն իրավասոյն նպաստել իր խմբագիրներէն մէկուն գործակցութեանը զրկուելով :

— Գ. Ի Շուշա. — Չոր առած տեղեկութիւնները անհիմն չեն, այլ քիչ մը չափազանցուած : Ինչպէ՛ս կուզեք որ իրաւունքը յարգուի, եր անձնական կերքերը ամէնէն աւելի արձագանք ունին հանրային գործերու մէջ : Շատ մարդիկ խմբագիրը իբր անհատ, մասնաւոր անձ կը չփոխեն խմբագրութեան հետ : Այս սխալ ըմբռնումէն առաջ կուգան զրգոհութիւն : Հակառակութիւն թերթին դէմ : Ինչպէ՛ս հասկցնելու է որ խմբագրութիւնը չի կրնար նկատի ունենալ իր անգամներէն մէկուն անձնական յարաբերութիւնները, անհատական գործերը, և թէ պարտական է այգպիսի հանգամանքներու ազդեցութեանը անկախ ու անկախ խորհիլ : Դիւրին գործ չէ անշուշտ մեր միջավայրի այս և ուրիշ զրգոհութեանց դէմ մարտակող թերթ մը հրատարակել : բայց

մենք պիտի տոկանք մինչև վերջ : Իրաւ, մեր վառնայի բաժանորդներուն թիւը քիչ մը պակսեցաւ գործուած ազդեցութեան մը հետեւանքով, ստիպեց այդ բնաւ վերափոխուել լայն մը չէ : Իրաւունքի բարեկամները կրնան անհոգ ըլլալ :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տրայֆուսի գաղտնի պատճառած յուզումը կը սկսի տարածուիլ : Ֆրանսայէն գուրս : Սակայն արտասահմանէն եկած ձայնները գրեթէ ամէնք ալ նպաստաւոր են Չօլայի և իբր արդարութիւն՝ կը պահանջեն որ Տրայֆուսի գաղտնի վերաքննութեան նիւթարկուի : Գերմանական, անգլիական, պիւրիական մամուլը գրեթէ սիստէմատիկ կերպով կը խօսի ի նպաստ Տրայֆուսի, մինչդեռ ֆրանսայի ժողովուրդը և մամուլը՝ շատ անշուշտ փոքրամասնութիւն մը չհաշուելով, կը պնդեն որ Սատանայ կղզիին դատաւարաւորին դէմ արձակուած վճիռը հակառակ Չօլայի և իրեն թիկունք կողմ հրէտ սեղանաւորներու բանակին՝ անխախտ ու անփոփոխ մնայ : Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ այսպէս կը մտածէ : Տարածուած զրոյցի մը համեմատ՝ Տրայֆուս մասնութիւն գործեր է ոչ թէ ի նպաստ Գերմանիոյ, ինչպէս ցարդ ընդհանրապէս կը կարծուէր, այլ ի նպաստ Ռուսիոյ, որ անկէ ետքը զինուորական դաշնակցութիւն մը կնքեց Ֆրանսայի հետ : Այս զրոյցին հաստատութեան անուշադրկի կերպով նպաստեց Գերմանիոյ արտաքին գործերու նախարար Տ. Պիլսո, որ Ռայխսթակին մէջ յայտարարեց թէ Տրայֆուս երբեք ու է յարաբերութիւն ունեցած չէ Գերմանական պաշտօնատան մը կամ պաշտօնակցի մը հետ, թէ ուղղակի և թէ անուղղակի կերպով : Ֆրանսական դաշնակից չկրնար երբեք հաւանիլ դատին վերաքննութեան : Ղի ի թէ Տրայֆուսի գործին մասին ճշմարտութիւնը ամբողջովին երեւան գալ : Ֆրանսական լարեկամութիւնը և դաշնակցութիւնը գուցէ պիտի խանգարին :

Չգիտցուի թէ Չօլայի գաղտնիք մը պիտի սփռէ արդեօք ամբողջ գործին վրայ :

Անգլիացիք ծանրակշիռ ձախորդութիւն մը ունեցան չնդհատ տանի մէջ : Չորս զօրագուններ պիտի միանային իրարու հետ : Այն վայրկիւնին ուր անգլիական զինուորները կանցնէին կիրճէ մը թշնամին յարձակեցաւ կիրճին բարձունքին վրայ : Նախապոզուած թեան համար զետեղուած գուռ մարտակին վրայ և ցրուեց զայն :

Անգլիական զինուորները ստիպուեցան կիրճէն ետ նահանջել : Աֆրիկայի սկսած զանոնք նեղել և անոնց բաւական կորուստ պատճառեցին :

Հակառակ Մատրիաէն եկած լուրերուն, որոնք Գուրայի ապստամբութիւնը բոլորովին իբր վերջացած և խաղաղութիւնը վերահաստատուած ցոյց կուտային, ապստամբները կը շարունակեն տեղ տեղ մեծ գծուարութիւններ յաւուրեցնել սպանիական բանակին դէմ, որուն հրամանատարը հիմա կը յայտարարէ թէ խաղաղութիւնը կատարելապէս վերահաստատուած պիտի ըլլայ մինչև փետրուարի վերջը :

Խեղճ Չինական կառավարութիւնը երկու սուրին մէջտեղ մնացած, մէկ կողմէն ռուս և միւս կողմէն անգլիական կառավարութեան ստիպումներէն ազատելու համար՝ միջին ճամբայ մը գտաւ և անոնց առաջարկեց որ իրենցմէ իւրաքանչիւրը փոխառութեան գումարին կէսը հայթայթէ : Սակայն այս հաշտարար առաջարկը պաղ ընդունելութիւն գտաւ ի Լոնտոն ուր կառարկեն թէ Չինի ապագայ պահանջատէրերուն շահերը շատ կը տարբերին իրարմէ : Ռուսիոյ իր աչքը հողային ստացուածքներու վրայ սեւեռած է, կէս կուզէ գտնել իր թեւաբերութեան տակ առնել հետխափայն Չինաստանը և Մանչուրիա : մինչդեռ Անգլիա միայն առեւտրական շահեր կը փնտռէ : Այսպիսի երկու փոխառութեան ընկերակցութիւնը ծանրակշիռ անպատեհութիւններ միայն կրնայ առաջ բերել և երկու տերութիւններու միջև արդէն կեցած հակառակութեան աւելի սուր կերպարանք մը տալ : Առայժմ գործը այս վիճակին մէջն է և հաւանական է որ տակաւին պիտի մնայ ժամանակ մը, մինչև որ Անգլիա և Ռուսիա նախապէս իրարու մէջ համաձայնին : Այժմ կը ծանուցանեն թէ Անգլիա ետ կեցիր է իր պահանջէն ու լով կուզէր թալիէն-վան նուազանգիստը միջազգային վաճառականութեան առջև բացուած տեսնել : Անգլիական մամուլին մէկ մասը կը վստահայ որ Անգլիոյ այս նահանջը պիտի վնասէ իր ազդեցութեանը Չինի մէջ : Տեյլի թէյի կրաֆ ալ կրնանայ թէ Գերմանիա և Ռուսիա համաձայնած են մէկ միջին բուլլի փոխ տալու Չինական կառավարութեան :

ԵՐԵՎԱՆԻՆԵՐՈՒ ԴԱՍԵՐ

Պատասխաններու հաւաք

Ազգիանց կրթարանի շէնքին մէջ երեկոյեան դասարան մը բացուած է պատանիներու համար : Ժամը 5էն 7 (երկու ժամ) ամէն երեկոյ

(բացի կիրակիէ) : Դասախօսուած առարկաներն են՝ հայերէն, պուլկարերէն, ֆրանսերէն լեզուները և մաթեմատիք : Դասախօսութիւնք կսկսին փետր. 1ին :

Տեղեկութեանց համար դիմել առ՝ Տնօրէնութիւն կրթարանի վառնա Կրդ. Թաղ, Թիւ 5 Չինուորական փողոն դէմ 2—2

ՃԵՀԱԼԵԹԻՄԻՁԻՆ

Ս Է Մ Է Ր Է Ս Ի

Մալիւս տիւր քի եէր երկուն տէ նէ՝ գատար ինսան վար ըսա, օ՛ գատար տա թապիթ մէկ ճուտ տըր. եանի ինսանլար խարիճէն հէր նէ գատար եէքտիկէրինէ միւշապիհ իսէլէր տէ, տա իիլէն արալարընտա օ գատար ֆարգլար վար տըր քի, պուշալը թարիֆ վէ թափսիֆ իթվէք իմքեան խարիճինտէ կէօրինիւր, իշթէ ինսանլարըն եարաւըշալը արասընտա ֆարգլար պուշըն տըրը կիպի, տիւշիւնիւշլէրի վէ տալընըշարը արասընտա տա ֆարգլար պուշընմագ թապիթ տիւր պու ֆարգլար սայէսինտէ տիւր քի պիւր քիմանին սէօլէտիլի սէօլիւ տիկէրի պէյէնմէզ. պիւրինին իշլէտիլի իշի տիկէրի տէրհալ մուսխաղայա գալըշըր, կիտէ կիտէ պուտա իքիւնի պիւր թապիթ օլմըշ վէ տօղրու օլտուն, էյրի օլտուն պիւրինին հէր հարէքէթինի, հէր մուսթէլէսինի մուսախաղա իթմէք տալթ հիւքմիւնիւ ալմըշ տըր :

Պու հալ էն զիյատէ միլլէթի միլտէ կէօրիւլիյօր. պիւր քիմ սէնին սէօլէտիլինի, իշլէտիլինի հիշ պիւր ֆայտէ կէօլէթմէքսի. զին մուսխաղա իթմէք պիւրտէ հէմսն առէթ հիւքմիւնիւ ալմըշ տըր : Հատտիլիզ վար ըսա, պիւր իշին պաշընա կէշինիզ, պիւր մէմուրիլէթի տէրէօհտէ իտիլիզ. տէրհալ տիլլէր ուղանըր, պիւր չօգ խասիմանէ սէօլէր էթրաֆընըր ալըր, պու օքսիլէր սաֆվէթի գալալ վէ խուլուսը նիլէթլէ սէօլլէնիլէճէք օլտա, եինէ նէ՛ ինէ. օ տա եօգ. տէլլլէր, իսպաթլար իւլէրինէ միւլթէնի տէ տէլլիլ, շու հալտէ օ կիպի սէօլլէրէ ալա իթիպար իթմէմէք լազըմ կէլիւր իսէ տէ, խալզ հէր շէյի իշիթտիլինէ կէօրէ մուհաքէմէ իտէճէ. յինտէն, սիլ իսթէտիլինիզ գատար պաղըրըպ չաղըրընըզ, օ սէօլլէրին հազըրթ վէ հազըա. նիլթ գալաթիլինէ մուլաֆըզ վէ մուլապըզ օլմաւըրընը իսպաթա չաղըրընը, հիշ քիմանէ սէօլլէրինիլզէ հէմմիլլէթ վէրմէզ. խալզըն պիւր գըսըր հախօտ էքսէրիլէթի եինէ սէօլլէնին սէօլլէրէ ինանըր, արթըզ խասիմլէրին բէշինտէն ալըրմագ :

Սօֆիա պելետիլե իտալերի թա-
րաֆրոնտն 50,000 տոնտ րիան-
գո պլեյթի թեթիթիլլե մեյտանը
ինթիշորե չըգործաճաղը Սոպ-
րանիլե միլլեյ մեճիսինտե գա-
րարկիթ օլտուշ տրր : Պու պիլեթ-
լեթին եարըը գազանոճագ վե
Սօֆիաաան մաաաա տիկէր գա-
աապալարաա պեօլլե պիթ բիլանգօ
թեթիթիլլե գաթիթին մեճուլ օլա-
ճագ տրր :

Պուլկար հիւքիմէթինէ ալիս
պուլլնան մէնգուլ վէ գալլը մէն-
գուլ (չալժուն և անշարժ) էվա-
գրն պունա ոն պէ՛յլէ Պալզան վէ
վէ Պուլկար սիկուրթա գումբան-
եալարը որասընտա մուսապագա
(մրցում) թարիդիլլէ սիկուրթա ի-
տիլէճէյի Սպարսնիյետէ գալար-
կիր օլմուշ տրր :

Պուլկար վաթոր գումբանկաւը-
նըն մէնկլիսի ումուսիսի փետրուար
9-տա վառնա տալիսիինտէ ագաւը
իճթիմա իլէ իքի եփ.ք վաթորընըն
տաճա սաթըն ալընմասը խուսուսը
մէվզըի միւղաքէրէյէ գոնուլումագ
վէ սաիւր պալը մուհիմ մէնէլէլէր
հագգընտա տալի մուպաճատա վէ
միւղաքէրէ իտիլէնէք տիր :

Պոսկարիւ տախիլինտէ պոլը-
նան բօլիթիգա բարթիլընին
պաշարը Սօֆիոտա թէճէմիւ ի-
տէրէք պոնտան պէօլէ Ս'ակէ-
դոնիւ մէսէլէսինտէ հէք պիլիքտէ
միւթթէֆիգէն հարէքթ վէ մուա-
մէլէ իթմէյի գարարաշտըմըշլար
արը :

1897 ասէնէսյնին սոն իւշ ալը
զարփընտա վառնա պէլէտիյէ ի-
տարէսի թարափընտան 43 պի-
նանըն միւճէտտէտէն ինչաւը իշիւն
բուխսաթնամէ իթա իտիլմիյ տիր:

ԲՐԷՆՍ ԵՕՐԿԻՕՍԱԸՆ ՆԱՄԶԷՏԼԻՑԻ

Յրանսա խարիճիլէ նազըրը Ս՝
Հանթօ ճէնապլերի՝ մէպուսան
մէճիսինտէ, խարիճիլէ նէզարէթի
պիւտճէսինին մէվզըի միւճատէլէ-
տէ պուլընտըզը էսնատէ, Եունա-
նիսթան վէլիաճոր բրէնա Եօր-
կիօսըն Կիրիտէ վալի թային օ-
լունմասը խուսուսընլին պէօյիւք
տէվլէթլէր պէյնինտէ մէվզըի միւ-
պահասայա վազ իտիլալիլինի վէ
Յրանստըն պու մէսէլէտէ հէմէֆ-
բիար պուլընտըզընը ալէնէն պէ-
լան էյլէմիյ աիր :

Եռանանիսթանըն Սթանպօլ սէ-
ֆիրի Մ. Մալրօզորտաթանըն՝
Թէսալիատա իիւրք ապքերէրի
թարաֆրնտան հարպճա էհէմմի.

1. թի օլան պաղը մէկզըլէր զապի՞
 օլանմասը վէ տահա պիւ թաղըմ՝
 ալկունորզըղար վիճուտա կէ-
 թիբիթսէս խուսուարընա գաղըը
 թիւրք հիւքիւմէթիհէ վէ ոէֆիւ-
 լէրին էն՝ զըւէմլիսի պուլընան
 Ալսթրիա սէֆիւրինէ թագտիմ
 իթմիշ օլտըղը նօթանըն թարի-
 խինտէն պէրի , թուսիա տէվլէթի
 Բրէնո Եօրկիօսըն կիրիտէ վալի
 թալին օլընմասը հագգընտ-ս հիշ
 պիր եէնի թէքլիֆտէ պուլընմա-
 մը տոր :

Սխմանպօլ ըէսմի տաիլըէէրինտէ
սէօլէնիլաիլինէ կէօրէ, Սուլթան
Թէսսալիաաաքի թիւրք օրաաաը-
նըն բէլտէբէյ պօշաաըլմաաը հադ-
զընաա վիւքէլա մէճլիսինաէն վէ-
րիլէն տէօրթ մապպաթալը ըէտա
էլլէմիշ տիլ, Էկէր Էվրօբա տէվ-
լէթլէրի բրէնա Եօրկիօսըն համ-
զէալիլինաէն վալ կէշմէյալ աէ
պա աըպալարընը մէվգըրի իճրալա
գօյմադ խաաաաընը իաաաա վէ
թալէպ իաէնէք օլալլարաա, Թիւրք
օրաաաը տաիլի Սուլթանըն էմ-
րիյլէ Թէսսալիալը տաիլի սալթէթ-
աէ թահթը վապթընա ալաճադ
իմիյ :

Ալմանիա խորիճիյէ նազըրը Մ․
Պիւլօֆ տախի՝ պու նամըէալիք
մէսէլէսինտէ Սուլթան րիզա կէօս-
լծէրէճէք օլուրտա, Ալմանիանըն
հիշ պիր շէյ սէօլլէյէճէք սէօլիւ
օլմաուրըլնը վէ էկէր պու մէսէլէ
տիկէր տէվլէթլէր արասընտա միւ-
ճատէլէ վէ միւնաղաայա սէպէ-
պիյէթ վէրէճէք օլուրտա, Ալմա-
նիա՝ Բուսիա տէվլէթիլլէ օլան
հուգուզը գատիմէ վէտօսթանէսինէ
խալէ կէթիւրմէմէք իչիւն, պիւ-
լծիւն պիւլթիւն պիթարաֆանէ
պիր մէսլէք թուլթաճաղընր պէյան
վէ իֆատէ էյլէմիշ տիր :

Սօն պիւր հաճատիսէ կէօրէ ,
Բուսիա տէվէթի՝ բրէնա Եօրկի
ոսըն նաւակալիյիւնտէն սարֆլէնա-
լար իտիւրիյիւնի վէ տիկէր պիւր
էճնէպիւնիւ Սուլթան / Թարաֆըն-
տաւն նաւագէտ կէօսթէրիւմէսի աւ-
զու իտիւմէքտէ օլտըզընը Սուլ-
թանաւ Թէպլիզ իթմէք իւզրէ ,
Սթանպօլ սէֆիրի Ս. Զէնօվէֆէ
էմր վէրիւմիյ տիր :

ԳՐԱԼԻԶԱ ՎԻԳԹՕՐԻԱՆԸՆ ՆՈՒԹԳԸ

ինկիլթէրա մէպուսան մէնրիսի-
նիւ, քիւշատը միւնասիպէթիլէ,
Գլուշիշա վիլլթօրիա հազրէթլէրի
պիր նուլիգ իրաստ իտէրէք, ին-
կիլթէրա տէվլէթինին սաիր տէօվ-
էթլէր իլէ տաիմու միւնասէպէթի
տօսթանէտէ պուլընտըղընը պէյան
իթտիքտէն սօնրա, սէօզլինիւ
Շարպ մէսէլէսինէ աթֆ իլէ Կի-
րիտէ օթօմօմի վէրիլմէսի խուսու-
սընտա հէր նէ գատար պազը
միւլքիաթա թէսաոտիֆ իտիլմէք-
տէ իսէ տէ, ետալընտա պու միւշ-
քիլաթըն տուիի պէրթաբաֆ ի-
տիլէճէյինէ իւմիտվար օլտըղընը
վէ տիկէր տէվլէթլէր պիր միւս-

տէ՛լ տէ՛ն պէրի թէտարիքնաթը
հարպիյէյէ ըւք զիլտտէ գաւվէ՛լ
վէլտիքէրինտէն, ինկիլթէրա հիւ-
քըւմէ՛լ ի տախի ինթիլաթա ըւ-
այէք իթմիշ օլմալ իւզրէ, օր-
տուսընա պազը ըստհաթը մու-
հիմմէ իտխալ իթմէք խուսուսընը
հավի օլտրադ հագընտա մէպու-
սան մէճիլսինէ պիր լայհա թապ-
տիմ իտէճէյինի արզ ու իֆտտէ
էյլէմիշ տիր:

Պաշտօնական պետք է թարգմանվի
կենտոններից հեջ ապան է պետք լինի
նի վե թե հաճախվի մեք թուպ-
լարը մովազգաթ պիր միտունթ
իչին աթիսեքի աուրեպե կեն-
տեքմեքերինի կազեթամըլ ապան-
լերինաեն վե մապահաթ կիւղարա-
լընտան խասսեթեն րեհա իտե-
րի .

г. М. Сконовъ за в. «Иравункъ»
Варна.

Грушев
M. Mibran Seonian
pour la Rédaction du journal
„Iravounek“. — Varna.

Հառնա 34 Բռննոշար
Պռնոտայ

Վահոն , լիպրա 47-54 , հէքթօլ.
8.50-8.75 ֆրանք

Արապո, լիպրո 47-55 հէքթոլ.
Տ-10.50 ֆրանք

Արքա
Լիպրա 38-41, հեքթօլ. 4-4 40
Ֆրանք

Մըսրը
Վահոն, լիպրտ 57-58 ՀԷքթօլ.

5.90-6 ֆրանք
Սրապա, լիպրոս 57-61 ՀԷՐԹՈՒ

6-6.20 քրանք

Ծառուղեա
100 յգգասը 18-22 ֆրանք՝ մալա
կէօրէ

Արապա մուամէլէսի՝ Նաբօլէոն
24 ֆռ. հիսապր իլէ տիր .

Երկրորդ 2-3 փակոն վե 10-20

արապա պուլտայ, 3-5 արապա
արբա, 1-2 վահոն վէ 10-15

արապա մըսըր կէլմէքտէ տիր :

Պոշկարեքէն լեզուի

Պուկկարերէն սորվիլ փափագող-ները՝ առաջնորդ ունենալով իրենց սոյն քերականութիւն՝ կրնան վեց ամսուան մէջ կարգաւ գրիւ և խօսիլ, կը ծախուի Փ. Պօլիս, թըղթովականաւ թագաւոր Գ. Հինտլուանի մօտ:

Քինն է՝ ընտիր կազմ, հրահանգ-
ներու բանալին մէկտեղ, 6 լէվ.
Թղթակազմ, առանց բանալիի 4 լէվ.
ստանձին բանալին 60 սանթիմ.

Մեծաքանակ գնողներուն մաս-
նաւոր զեղչ կը լաւ :

ԷՄԱՆԷԹՃԻ
Բանաստօրիս Հաճօնոյն

Պու տէֆա շէրիքի Եօրկի խրի-
սոնիտէն այրըմը զուպ եինէ եվ-
լէքի կիպի միւլթէրիլէրինի մէմ-
ուն իթմէյի թէահհիւտ իտէր :